

eller ved Ophør af de bestaaende Forpagtningkontrakter skal finde Salg af Fæstegodsset Sted. Som det Tidspunkt, da Begyndelsen hermed skulde ske, har jeg sat den 1ste April 1881, og der vilde derefter altsaa blive givet en Frist af 10 Aar. En Obergangstid er i et Forhold som dette aabenbart nødvendig. Men maasse kunde Nogen mene, at det nævnte Tidsrum var temmelig langt. Jeg maa imidlertid tilstaa, at det for mig tvivlsomt har været tvivlsomt, om det dog ikke var for kort, og om man ikke, navnlig i Fæsternes Interesse, gjorde rettest i at forlænge det Noget. At det ikke gaar an at lade en Bestemmelse som den i § 1 indeholdte træde i Virksomhed strax, uden at man derved vilde komme til at handle hensynsløst, er allerede begrundet deri, at der paa mange Steder — og det netop fortrinsvis der, hvor der er det bedste Forhold mellem Godseieren og Fæstere — er truffet Aftaler for Fremtiden om Overdragelse af Fæstegaarde til Børnene enten som Fæste eller paa anden Maade, og at man ikke bør stride til ad Lovgivningsveien at bryde saadanne Aftaler, hvilket vilde være meget skadeligt, navnlig for Fæsterne. Men derhos maa man ikke glemme, at der her handles om meget store Interesser. Det Fæstegods, som endnu er tilbage, har vistnok en Værdi af op imod 100 Millioner Rd., og, naar dette skal overgaa til Selvetendom, ville altsaa meget store Om sætninger finde Sted, hvortil hører Ordningen af Prioriteter i et meget stort Omfang. Skal nu dette kunne ske paa en jevn og tilfredsstillende Maade, maa der gives Tid dertil. Jeg skal derfor henstille, om ikke den i § 1 givne Frist indtil 1ste April 1881 snarest burde forlænges noget. — Paa Grundlag af Dagsordenen fra 1856 eller, om man vil, paa Grundlag af, hvad der er vedtaget i Forslaget til Lehnsløven, indeholde nu dernæst mit Forslags §§ 2—6 nærmere Regler for Fæstegodssets Omgang til Selvetendom, hvilke altsaa ligeledes ville træde i Kraft den 1ste April 1881. § 2 omhandler det Tilfælde, at den ledigblevne Gaard har været bortfæstet, og det første Stykke af Paragrafen

bestemmer, at, naar der ingen Familie er paa Gaarden, da skal den uden videre sælges, uden at der saa er noget Nærmere derved at iagttage. Er der derimod en Familie paa Gaarden, og noget af dennes Medlemmer melder sig som Kjøber til Gaarden, skal der gives 6 Maanedere til at forhandle om Kjøbet. Kommer en Kjøbekontrakt ikke i Løbet af den Tid istand, skal Gaarden sælges ved Auktion enten til Selvetendom eller til Arvesætte med Ret til at sælge og pantsætte, men i begge Tilfælde fri for Fæstebang. De nærmere Regler angaaende Indbetaling i saa Fald af en vis Del af Kjøbesummen til Statskassen og saa fremdeles slutte sig i de væsentligste Punkter til, hvad der er blevet vedtaget her i Forslaget til Lehnsløven. Med Hensyn til Salgsvilkårene iøvrigt indeholdes der imidlertid her nogle yderligere Bestemmelser, som jeg udtrykkelig maa fremhæve. En af Anekterne mod det i forrige Samling her behandlede Fæstelovforslag angik den Maade, hvorpaa det greb ind i Prioritetsforholdene. Der var i hint Forslag paabudt, hvormeget Cieren maatte kræve udbetalt, og der var endvidere givet flere Bestemmelser overfor Prioritets haverne i Godset, som fra forskellige Sider være egnede til at vække Betænkelse. Mit Forslag gaar nu i saa Henseende ud paa, at det med den af Statskassens Ret flydende Indfrænkning skal staa Cieren frit for at ordne Prioritetsforholdene, som han vil, saa at han altsaa kan bestemme, hvilken Udbetaling han vil, og ligeledes kan bestemme, om han vil lade Gaarden opraabe til Auktion helt eller delvis eller alternativt paa begge Maader. Kun har jeg føiet den Bestemmelse til, at, dersom Godseieren selv vil købe Gaarden, kan han ikke betinge sig Mere udbetalt end en Trediedel af den ham tilfaldende Del af Kjøbesummen. Det var jo nemlig tænkeligt, at han, hvis han selv maatte ønske at købe Gaarden, kunde optilse den Betingelse, at den hele Kjøbesum skulde kontant udbetales, for derved stærkt at trykke Gaardens Værdi til Fordel for sig. Dette har jeg troet, at man burde forebygge, og jeg har derfor anset det for rigtig at sætte Udbetalingens Maximum, naar han selv vil